

תאריך עדכון: ח' בתשרי תשפ"ג

03.10.2022

שם ומספר הקורס: הבעה עברית 96-003-30/1/2

שם המרצה: ד"ר רות ביתן-כהן

סוג הקורס: שיעור

היקף שעות: 52

סמסטר: א' / ב' / קיץ

שנת לימודים: תשפ"ג

אתר הקורס באינטרנט: lemida.biu.ac.il

א. מטרות הקורס ותוצרי למידה:

מטרות הקורס

1. הקניית כלים לקריאה נכונה ויעילה של טקסטים אקדמיים.
2. הכרת המיומנויות הנדרשות לכתיבת חיבור מדעי (מאמר).
3. הקניית כלים להבחנה בין הסוגות (מידעית, שכנועית ושימושית-מעשית)
4. פיתוח היכולת לעקוב אחר טענת נושא הדין בטקסטים ואחר דרכי ארגונם.
5. חידוד מודעותם של הסטודנטים ללשונם הכתובה.
6. הקניית כלים לשוניים בתחומי המורפולוגיה, התחביר והשיח לשיפור רמתם הלשונית הכתובה מבחינת התוכן, המבנה, העושר הלשוני התקינות וההלימות המשלבית.

תוצרי למידה

1. הסטודנט יבחין בין סוגות שונות באופנות הכתובה.
2. הסטודנט יכיר כלי הערכה לאיכות טקסט כתוב בסוגות השונות.
3. הסטודנט ידע לתכנן טקסט כתוב בסוגות שונות תוך התבססות על המונחים "רכיבי מבנה" ו"רכיבי תוכן".
4. הסטודנט ישפר את יכולת כתיבת הטקסטים שלו במישורים שונים: תקינות, לכידות וקישוריות ברמות הטקסט השונות: משפט, פסקה וטקסט שלם.
5. הסטודנט ידע לפסק את כתיבתו.
6. הסטודנט ידע לנסח טיעונים בבהירות.

ב. תוכן הקורס:

רציונל, נושאים: הנחלת הידע והמודעות לתהליכי הכתיבה העיונית באמצעות הקניה מדורגת של כללי הכתיבה האקדמית, היכרות עם כלי המחקר האקדמיים לסוגיהם, שיפור, חיזוק וטיפול הכתיבה בכלל.

מהלך השיעורים: הוראה פרונטלית – הסתייעות במצגות, סרטונים; תרגול החומר בכיתה ובבית; מתן משימות לעבודה עצמית בכתב; קבלת משוב על המשימות מהמרצה ומעמיתים; דיון כיתתי.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מבוא – דרישות הקורס ותכניו. כתיבה חופשית לעומת כתיבה מובנית בשלבים.	ימיני (2005).	סילבוס, אתר "מודל", "אינבר".
2	<u>שלב א': מבני כתיבה של החיבור המדעי</u>	וולפה ועמית (2006 ³); ימיני (2005); מוצפי ושחר (1995).	תרגיל בכיתה: זיהוי מבני כתיבה.
3	<u>שלב ב': העלאת ראשי פרקים לחיבור.</u>	ימיני (1997); מוצפי ושחר (1995).	תרגיל בכיתה: העלאת ראשי פרקים למשימת כתיבה.
4-5	<u>שלב ג': פיתוח ראשי הפרקים לפסקאות – הפסקה ומרכיביה סוגי פסקאות</u>	וולפה ועמית (2006 ³); ימיני (2005); ימיני (1997); מוצפי ושחר (1995).	תרגיל בכיתה: כתיבת פסקה.
6-7	לכידות וקישוריות בטקסט: מילות קישור מאזכרים	גנאל ושרעבי-אבירם (2005).	תרגול בכיתה/ש"ב.
8	פסקת הפתיחה ופסקת הסיום	ימיני (1997); מוצפי ושחר (1995).	תרגול בכיתה.
9	בקרת איכות לחיבור מחוון לכתיבת חיבור קריאת חיבורים וניתוחם		תרגיל ש"ב: כתיבת חיבור.

תרגול בכיתה + ש"ב.	ימיני (2005).	שלב ד': תיקוני לשון וסגנון: תקינות תחבירית מילות יחס שם המספר	11-10
תרגול בכיתה + ש"ב.	כללי הכתיב חסר הניקוד (תשע"ז); כללי הפיסוק (תשע"ח).	סימני פיסוק הכתיב חסר הניקוד	13-12
		סיכום וחזרה למבחן.	14

הערה: לאורך כל הקורס יילמד נושא: הרחבת אוצר המילים לשכלול יכולת הכתיבה.

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

- חובת נוכחות: בקורס זה יש חובת נוכחות בכל השיעורים, שתיבדק מדי שיעור. תלמיד שייעדר מעל לשלוש הרצאות בסמסטר ללא סיבה מוצדקת לא יורשה לגשת למבחן, ולא יקבל ציון בקורס.
- השתתפות פעילה במהלך השיעורים.
- הכנת מטלות ומשימות בכיתה וש"ב.
- מבחן מסכם בסוף הקורס.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

- 100% מבחן מסכם בסוף הקורס (כתיבת חיבור).

ו. ביבליוגרפיה:

וולפה ע' ועמית ע' (2006³). *לכתוב עבודת מחקר – כלים וכללים*. תל-אביב: דיונון-אוניברסיטת ת"א.
ימיני, ב' (2005). *בשבילי הלשון: פרקי הבנה והבעה*. קריית-אוננו: הוצאת המחברת.
ימיני, ב"צ (1997). אל ומאת, הבעה והבנה לכל עט ועט, אולפנת בני עקיבא "צפירה".
כללי הכתיב חסר הניקוד (תשע"ז) באתר האקדמיה ללשון העברית:
<http://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/missingvocalizationspelling>
כללי הפיסוק (תשע"ח) באתר האקדמיה ללשון העברית:
<http://hebrew-academy.org.il/topic/hahlatot/punctuation>
מוצפי, ר' ושחר, מ' (1995). *מ(ה)מאר - מן הפסקה אל החיבור*, רכס.
מרגולין, ב' ומשיח, ר' (2010). *ביבליוגרפיה: רישום מקורות לפי כללי APA*. נדלה

<https://docs.google.com/file/d/0B7t1rArG6lwKbVJvYjJ2dzJ0bjA/edit>: מתוך

גנאל נ' ושרעבי-אבירם י' (2005). לשון על כל לשון שלב א: פרקי לשון, הבנה והבעה בהקשר טקסטואלי. שרי הוצאה לאור.

American Psychological Association. (2010). Publication manual of the American Psychological Association (6th ed.). Washington, DC: American Psychological Association

רשימת מקורות - רשות

סיוון, ר' (1979). לקסיקון לשיפור הלשון. תל-אביב: קרני.
עזר, ח' (תשנ"ו). לשון, קורא, טקסט. בתוך א' ווהל (עורך), קריאה תיאוריה ומעשה: לומדים ומלמדים אוריינות (חלק ב: יחידה 5). תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה.
עזר, ח' (1994). הוראת ההבעה בכתב באמצעות תהליך הכתיבה. תל אביב: מכללת לוינסקי לחינוך.
פולמן, ש' (1997). מעגלי העיון הלימודי- מהטקסט הנקרא אל הטקסט הנכתב. אבן יהודה: רכס.
פולמן, ש' (2000). הפקת משמעות מטקסט. תל-אביב: דיונון.
פלד, נ' (תשנ"ח). סוגות בדיבור ובכתיבה: תאוריה ומעשה באמנות השפה במוסדות להכשרת עובדי הוראה. תל אביב: מכון מופת.
שראל, צ' (תש"ן). קריאה לצורך כתיבה וכתיבה לצורך קריאה. חלקת לשון 1, 8-16.
שריג, ג' (1996). לדעת דבר: כישורי עיון וחקירה. תל-אביב: מסדה.
שריג, ג' (2000). רוח הדברים. תל-אביב: יסוד.

Stefani R. Relles & William G. Tierney (2013) *Understanding the Writing Habits of Tomorrow's Students: Technology and College Readiness*, The Journal of Higher Education, 84:4, 477-505, DOI:10.1080/00221546.2013.11777299

ז. שם הקורס באנגלית:

Hebrew Writing Expressing